

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»

Микола ТИСАРЕВСЬКИЙ

«__» _____ 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**КУЛЬТУРНО-РЕЛІГІЙНИЙ ЧИННИК В СУСПІЛЬНО-
ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ КРАЇН СХОДУ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський)

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма _____ «Міжнародно-політична регіоналістика»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором
(обов'язкова / за вибором)

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

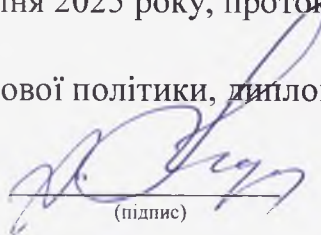
«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Онацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Протокол від «26» серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

(підпис)

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика»

(підпис)

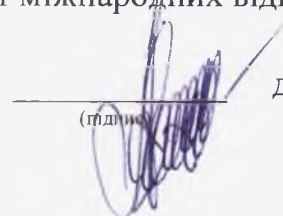
Михайло СІДОРОВ

(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»:

(підпис)

доц. Ганна ПАНАСЕНКО

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Культурно-релігійний чинник в суспільно-політичному житті країн Сходу» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика» підготовки магістра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою дисципліни є ознайомлення студентів із роллю та місцем культурно-релігійного чинника у суспільно-політичному житті держав Сходу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

1. Ознайомити студентів з відмінностями культурного середовища народів Сходу.
2. Розкрити соціокультурний вплив культурно-релігійного чинника в країнах Сходу.
3. Сформуванати у студентів уявлення щодо впливу культурного та релігійного фактору на політичні та суспільні процеси в державах Азії.
4. Розкрити вплив релігійного та культурного чинників на формування політичної культури та політичних традиції народів Сходу.
5. Сформуванати у здобувачів навички реферування та аналізу літератури, яка містить інформацію стосовно світових цивілізаційних процесів.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
22 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
11 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
87 год.	-
Індивідуальне завдання	
-	-

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні здобути такі компетентності:

- загальні компетентності:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- фахові (спеціальні) компетентності:

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК11. Здатність аналізувати ключові політичні, соціальноекономічні та культурні проблеми розвитку Європейського та Американського регіону, країн Сходу, євроінтеграційні пріоритети України в контексті глобальних тенденцій світової політики.

СК12. Здатність виявляти та аналізувати традиції політичної поведінки країн Західної, Північної, ЦентральнoСхідної Європи, основних міжнародних гравців регіону (Великої Британії, Німеччини, Франції), а також країн Східної, Південно-Східної, Південної, Центральної Азії, Близького та Середнього Сходу та Африки регіональні конфлікти та пов'язані із ними питання безпеки.

1.7. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

РН13. Брати участь у професійній дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

РН15. Проводити експертний аналіз політичних систем, економік, культурних процесів країн та регіонів, їх зв'язків з Україною.

РН17. Застосувати сучасні інструменти реалізації зовнішньої політики (публічна дипломатія, культурна політика, актори «поза суверенітетом» та ін.), спрямовані на

активізацію міжнародного співробітництва України з провідними європейськими країнами та регіонами.

1.8. Пререквізити навчальної дисципліни:

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Історія міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин», «Політологія», «Філософія», «Міжнародно-політична регіоналістика», «Політичний консалтинг».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.

Культура та релігія і їх вплив на суспільно-політичні процеси в XXI ст.

Культура: основні компоненти, структура та функції. Традиції та інновації в культурі. Наукові підходи до визначення поняття «культура». Релігії та їх типологізація. Світові релігії. Релігія в системі суспільної свідомості. Соціальна роль релігії. Вплив культурно-релігійного фактору на суспільні і політичні процеси на сучасному етапі. Культурно-релігійний вимір модернізаційних процесів у XXI ст.

Тема 2.

Культурний та релігійний фактор у суспільно-політичних процесах країн Східної Азії

Культурно-релігійний чинник у політиці КНР. Вплив культурно-релігійних традицій на модернізаційні процеси в КНР. Етно-конфесійна структура населення КНР. Особливості міжетнічних відносин у КНР. Етнічний та релігійний склад населення Японії. Релігійний та культурний фактор у суспільно-політичних процесах Японії. Етно-конфесійна структура населення Республіки Корея. Культурно-релігійний чинник та його вплив на суспільно-політичні процеси в Республіці Корея.

Тема 3.

Культурно-релігійний вимір суспільно-політичних процесів у країнах Південно-Східної Азії

Еволюція культурної та релігійної політики у В'єтнамі в 1986–2025 рр. Вплив культурно-релігійних традицій на суспільно-політичні та соціально-економічні процеси у В'єтнамі на сучасному етапі. Культурно-релігійний чинник у внутрішній та зовнішній політиці Малайзії. Вплив культурного та релігійного фактору на суспільно-політичні процеси в Індонезії.

Тема 4.

Держави Південної Азії: суспільно-політичний розвиток та культурно-релігійний контекст

Етнічний та конфесійний склад населення Індії, Пакистану, Афганістану та його вплив на політичні процеси у зазначених країнах. Культурні та релігійні вірування та їх вплив на процес формування індійської цивілізації. Індійська культура: традиції та сучасність. Особливості соціальної структури індійського суспільства. Традиції індійської цивілізації і виклики модернізації. Особливості культурного та релігійного впливу на суспільно-політичні процеси в Пакистані. Культурний та релігійний фактор у суспільно-політичних процесах в Афганістані. Вплив національних і релігійних проблем на міжнародні відносини у регіоні Південної Азії.

Тема 5.

Національна, культурна та релігійна складова суспільно-політичних процесів у Центральній Азії

Поліетнічність держав Центральної Азії. Етнічно-конфесійний фактор та його вплив на політичні процеси в державах Центральної Азії. Національні рухи в країнах центральноазійського регіону. Політичний іслам в країнах Центральної Азії. Родоплемінні інститути як фактор суспільно-політичного розвитку держав Центральної Азії. Релігійні та етнічні меншини в державах Центральної Азії та їх участь у суспільно-політичному житті країн регіону.

Тема 6.

Культурно-релігійний фактор та його вплив на особливості розвитку країн близькосхідного регіону

Вплив ісламського фактору на суспільно-політичні процеси країн Близького Сходу. Релігійно-політичні течії та напрямки в ісламі. Ісламське суспільство та його соціальна структура. Соціальна етика в ісламі. Основні принципи мусульманської етики. Політична культура країн Близького Сходу. Особливості правової культури країн Близького Сходу. Специфіка ісламської економічної моделі.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Культура та релігія і їх вплив на суспільно-політичні процеси в ХХІ ст.	10	2	1			7
Тема 2. Культурний та релігійний фактор у суспільно-політичних процесах країн Східної Азії	22	4	2			16
Тема 3. Культурно-релігійний вимір суспільно-політичних процесів у	22	4	2			16

країнах Південно-Східної Азії						
Тема 4. Держави Південної Азії: суспільно-політичний розвиток та культурно-релігійний контекст	22	4	2			16
Тема 5. Національна, культурна та релігійна складова суспільно-політичних процесів у Центральній Азії	22	4	2			16
Тема 6. Культурно-релігійний фактор та його вплив на особливості розвитку країн близькосхідного регіону	22	4	2			16
Усього годин	120	22	11			87

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Культура та релігія і їх вплив на суспільно-політичні процеси в XXI ст.	1
2	Тема 2. Культурний та релігійний фактор у суспільно-політичних процесах країн Східної Азії	2
3	Тема 3. Культурно-релігійний вимір суспільно-політичних процесів у країнах Південно-Східної Азії	2
4	Тема 4. Держави Південної Азії: суспільно-політичний розвиток та культурно-релігійний контекст	2
5	Тема 5. Національна, культурна та релігійна складова суспільно-політичних процесів у Центральній Азії	2
6	Тема 6. Культурно-релігійний фактор та його вплив на особливості розвитку країн близькосхідного регіону	2
	Разом	11

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Культура та релігія і їх вплив на суспільно-політичні процеси в XXI ст. Завдання: розглянути провідні наукові підходи до визначення поняття «культура» з'ясувати роль та місце інновацій в культурі; дослідити місце релігії в системі суспільної свідомості, проаналізувати соціальну роль релігії; висвітлити вплив культурно-релігійного фактору на суспільні та політичні процеси; дослідити культурно-релігійний вимір модернізаційних процесів у XXI ст.	7
Тема 2. Культурний та релігійний фактор у суспільно-політичних процесах країн Східної Азії Завдання: проаналізувати роль культурно-релігійного чинника в політиці КНР; дослідити вплив культурно-релігійних традицій на модернізаційні процеси в сучасному Китаї; проаналізувати роль та місце релігійного та культурного факторів у суспільно-політичних та економічних процесах в Японії; висвітлити особливості	16

впливу культурно-релігійного фактору на суспільно-політичні процеси в Республіці Корея.	
Тема 3. <i>Культурно-релігійний вимір суспільно-політичних процесів у країнах Південно-Східної Азії</i> <i>Завдання:</i> дослідити еволюцію культурної та релігійної політики у В'єтнамі в 1986–2025 рр.; з'ясувати вплив культурно-релігійних традицій на суспільно-політичні та соціально-економічні процеси у В'єтнамі на сучасному етапі; проаналізувати роль культурно-релігійного чинника у внутрішній та зовнішній політиці Малайзії; висвітлити вплив культурного та релігійного фактору на суспільно-політичні процеси в Індонезії.	16
Тема 4. <i>Держави Південної Азії: суспільно-політичний розвиток та культурно-релігійний контекст</i> <i>Завдання:</i> проаналізувати етнічний та конфесійний склад населення Індії, Пакистану, Афганістану; висвітлити вплив культурного та релігійного фактору на суспільно-політичні процеси в країнах Південної Азії; дослідити вплив національних і релігійних проблем на міжнародні відносини в регіоні Південної Азії.	16
Тема 5. <i>Національна, культурна та релігійна складова суспільно-політичних процесів у Центральній Азії</i> <i>Завдання:</i> проаналізувати вплив етнічно-конфесійного фактору на політичні процеси в державах Центральної Азії; розкрити роль політичного ісламу в країнах Центральної Азії; дослідити місце родоплемінних інститутів у суспільно-політичному розвитку держав Центральної Азії.	16
Тема 6. <i>Культурно-релігійний фактор та його вплив на особливості розвитку країн близькосхідного регіону</i> <i>Завдання:</i> проаналізувати вплив ісламського фактору на суспільно-політичні процеси в країнах Близького Сходу; розглянути основні принципи мусульманської етики; дослідити особливості політичної та правової культури країн Близького Сходу; висвітлити специфіку ісламської економічної моделі.	16
Разом	87

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Не передбачене навчальним планом

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення дисципліни використовуються такі види навчальних занять, як лекції та семінарські заняття.

Під час проведення лекцій використовуються такі методи та технології викладання, як читання лекцій, демонстрація презентацій та інших наочних матеріалів, обговорення зі студентами ключових проблемних питань тем лекцій.

Під час проведення семінарських занять використовуються такі методи та технології викладання, як виступи студентів з доповідями за темою семінару, дискусії за ключовими питаннями.

Основними формати й методами самосійної роботи студентів з дисципліни є повторення питань тем лекційних занять за конспектом лекцій, опрацювання основної літератури, опрацювання додаткової літератури, виконання додаткових завдань.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння тем здійснюється по їх завершенню на основі проведення залікової роботи. Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 10 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непереборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Залік складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Культурно-релігійний чинник в суспільно-політичному житті країн Сходу». Залікова робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами залікової роботи, складає 40 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота						Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	60	40	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T4 – теми розділів

У процесі вивчення кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. На практичному занятті студент може отримати від 1 до 10 балів. Максимально студент може отримати 60 балів. Залік оцінюється в 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів за вивчення дисципліни складає 100 балів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
10	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
9	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; демонструє глибоке володіння лекційним матеріалом; здатний висловлювати власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
8	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
7	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
6	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
5	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, відсутні глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
4	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає їх зміст під час усних виступів та

	письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент досить слабо володіє навчальним матеріалом; не відповідає на додаткові питання; презентація відсутня.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	Зараховано
70 – 89	
50 – 69	
0– 49	Не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бойко О., Туляков О. Цивілізаційний розвиток людства у розумінні А. Дж. Тойнбі. *Збірник наукових праць*. 2015. Вип. 10. С.4 – 16.
2. Головченко В. Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навчальний посібник. Київ. Дипломатична академія України при МЗС України. 2013. 352 с.
3. Іслам: історія і сучасність. Навч.-метод. посібник. / В.І. Лубський, Є.А. Харківченко, М.В. Лубська. К., 2014. 632 с.
4. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
5. Мазур О.О. Історія культури Сходу: навчально-методичний посібник для студентів денної форми навчання. Черкаси: ЧНУ, 2015. 119 с.
6. Окорокова В.В. Новітня історія країн Азії, Африки та Латинської Америки (з 1945 року): Навчальний посібник. Одеса: Ун-т Ушинського, 2022. 238 с.
7. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. 2-е вид., доп. і переробл. / Київ–Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. С. 361 – 384.

8. Палінчак М., Адамчук Д., Комарницький Д. Релігійний чинник у міжнародних відносинах. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С. 325 - 327.
9. Регіональні підсистеми міжнародних відносин : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Відп. ред. проф. О. П. Іваницька. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. 444 с.
10. Раджі аль-Фарукі І. Іслам релігія, практика, культура та світовий порядок. Рівне: Міжнародний інститут ісламської думки, 2021. 146 с.
11. Essa A. Studies in Islamic Civilization. The Muslim Contribution to the Renaissance. 2020. 33 p.
12. Systematic Analysis of the Religious Factor in Historical Processes. *American Journal of Religious, Culture, and Archaeological Studies*. Vol.2. No.5 (May, 2025). P. 36 – 41.

Допоміжна література

1. Китайська цивілізація: традиції та сучасність: матеріали XIV міжнародної наукової конференції, 5 листопада 2020 р. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 496 с.
2. Китай очима Азії. Колективна монографія / Інститут сходознавства ім. А.Ю. Кримського НАН України; Українська асоціація китаєзнавців. Київ, 2017. 316 с.
3. Олійник О.В. Ісламська концепція світового порядку. *Наукові праці МАУП*. 2012. Вип. 2 (33). С. 52–57.
4. Шаленна Н.Н. Іслам у суспільно-політичному житті Туреччини. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія: «Питання політології»*. 2012. № 1013. С. 155 – 159.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Підберезних І.Є., Мірошкіна Н.В. Міжцивілізаційні запозичення в історичних концепціях А. Тойнбі та Ф. Броделя. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія»*. 2021. Вип. 1 (44). С. 142 – 151. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/36906>
2. Azyumardi A. Many Asian nations are experiencing a revival of religion in public and political life. URL: <https://www.melbourneasiareview.edu.au/many-asian-nations-are-experiencing-a-revival-of-religion-in-public-and-political-life/>
3. Religion and Politics in the Middle East Identity, Ideology, Institutions, and Attitudes Second edition / Robert D. Lee. Colorado College. 2018. URL: https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9780429963315_A36190728/preview-9780429963315_A36190728.pdf
4. Religion, Society and Politics in the Middle East. URL: https://us.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/72195_Lust_Middle_East_13e.pdf

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Культурно-релігійний чинник в суспільно-політичному житті країн Сходу» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=15210>.